

Potissimum vero in illis diocesisibus, in scopus instruendi sunt quoniam in fiba commissariam ovium curia, de regimine se gerere debent; Quod etiam procedit ex aliis facultarius exemplis; fugo velatio-
nem Praelatum, habentibus cum ordinaria
quasi Episcopali jurisdictione; potissimum ubi
de illis agatur, qui hanc jurisdictionem ha-
bent, in locis ita diocesis fines existen-
tibus, sic de iuris dico 37. & 38. Et Regu-
l. dico. 1.

Quando autem ista necessitas adsit, tunc
oportet convocare Synodus, quoniam libi-
cet ubi examinantes jam deputati defec-
tive vere, ac materialiter separato, nade
propterea adjacenti Episcopo Diocesanum,
Episcopo competat; atramentis ita facultas
restricta fuit infra annum, ut clauso,
Rota firmate confieverit, quod Episcopo
imputandum est, cur ad hujus decreti praefi-
cipuum, Synodus non celebraverit, em-
dem dico 37. ubi concordantes, & de iuris
dico. 56.

Et quoniam id pariter cum dioecesis, praeterim vero cum exemplis, iuris patre
folet, hic proinde a Sacra Congregatione
in Italia injunctum est. Episcopi, in iam
editis Synodales Constitutiones eidem ex-
aminandas, & confirmandas transmittere de-
beant, illaque sit praxis.

Super convocatione autem, sive inter-
vento in Synodo, controversie orici solent,
cum Capitulis, & cleris oppidorum, alio-
rumque locorum diocesis, ac felicitem om-
nes presbyteri, & clerici ad Synodum con-
vocati possint, ut ab aliquibus Episcopis
(& utinam non ad industria, & oca-
sione multarum, & penarum, sive extor-
cionum & contributionum) fieri confusiv-
is ideoque prouisum est, ut sufficiat interven-
tus deputatorum cleri cuiuslibet loci, &
parochorum, seu vicariorum, aut illorum,
quibus alias exercitum curse amicarum,
& administrationis Sacramentorum, locamen-
deret; Lice enim Capitulo cathedralis in-
terveniens requiratur. Atramentum id incon-
veniens non praber, ex qua in eadem Ca-
thedrali Synodus celebranda est.

Dapices autem, ac frequentiores esse lo-
rent controversie cum exemplis, praeterim
regularibus, an ipsi, eorumque Praelati in
Synodo intervenire debent; receptaculo di-
stinctio est ut in regularum administrationem
bus advertitur; ut illi intervenire debent,
aque cogi valcent, qui curam animarum
habent & administrationem Sacramentorum
exercant, cum in hac parte subdi-
cunt, sicut a primo pastore qualis est Epi-

scopus, instruendi sunt quoniam in fiba
commisariam ovium curia, de regimine se
gerere debent; Quod etiam procedit ex aliis
facultarius exemplis; fugo velatio-
nem Praelatum, habentibus cum ordinaria
quasi Episcopali jurisdictione; potissimum ubi
de illis agatur, qui hanc jurisdictionem ha-
bent, in locis ita diocesis fines existen-
tibus, sic de iuris dico 37. & 38. Et Regu-
l. dico. 1.

Majores enim difficultates cadere solent
cum illis inferioribus Praelatis, qui sint
nullius per veritatem, cum territorio si-
licet vere, ac materialiter separato, nade
propterea adjacenti Episcopo Diocesanum,
Episcopo competat; atramentis ita facultas
restricta fuit infra annum, ut clauso,
Rota firmate confieverit, quod Episcopo
imputandum est, cur ad hujus decreti praefi-
cipuum, Synodus non celebraverit, em-
dem dico 37. ubi concordantes, & de iuris
dico. 56.

Et quoniam id pariter cum dioecesis, praeterim vero cum exemplis, iuris patre
folet, hic proinde a Sacra Congregatione
in Italia injunctum est. Episcopi, in iam
editis Synodales Constitutiones eidem ex-
aminandas, & confirmandas transmittere de-
beant, illaque sit praxis.

Super convocatione autem, sive inter-
vento in Synodo, controversie orici solent,
cum Capitulis, & cleris oppidorum, alio-
rumque locorum diocesis, ac felicitem om-
nes presbyteri, & clerici ad Synodum con-
vocati possint, ut ab aliquibus Episcopis
(& utinam non ad industria, & oca-
sione multarum, & penarum, sive extor-
cionum & contributionum) fieri confusiv-
is ideoque prouisum est, ut sufficiat interven-
tus deputatorum cleri cuiuslibet loci, &
parochorum, seu vicariorum, aut illorum,
quibus alias exercitum curse amicarum,
& administrationis Sacramentorum, locamen-
deret; Lice enim Capitulo cathedralis in-
terveniens requiratur. Atramentum id incon-
veniens non praber, ex qua in eadem Ca-
thedrali Synodus celebranda est.

Dapices autem, ac frequentiores esse lo-
rent controversie cum exemplis, praeterim
regularibus, an ipsi, eorumque Praelati in
Synodo intervenire debent; receptaculo di-
stinctio est ut in regularum administrationem
bus advertitur; ut illi intervenire debent,
aque cogi valcent, qui curam animarum
habent & administrationem Sacramentorum
exercant, cum in hac parte subdi-
cunt, sicut a primo pastore qualis est Epi-

diocesi fieri dicuntur i hinc proinde per
Episcopi celsum, vel decessum non essent,
ut sequitur in editis, & bannimentis,
aliisque provisionibus.

DISCURSUS XXXI.

Ad Sessionem 24. de Reformatione
cap. 16.

S U M M A R I U M .

- 1 De ratione ob quam etiam de jure com-
muni. Sede vacante iurisdictio Epi-
scopalis est Episcopalis.
- 2 De jurisdictione actuali quam habet Ca-
pitulum etiam sede plena, & in spe-
cie de similitudine.
- 3 Speciale est, ut membra fine capitale con-
stituant corpus operativum.
- 4 Jus Capituli refertur potest in paucis Ca-
nonicis, etiam uno, aliis impeditis.
- 5 Preservatur forma deputandi Vicarium,
& Economen Sede vacante.
- 6 Deputatio Economi ad quem hodie per-
tinere solet.
- 7 Quando audientur quæstiones super ad-
ministracionis Economicae Capituli.
- 8 De confusione, quod Capitulum percip-
iat fructus Ecclesie Sede vacante.
- 9 Intra oī dies, antequam fiat electione
Vicarii Capitulari, ad quem species
jurisdictio, & de Dignitate Archidiaconi,
& Archipresbiteri.
- 10 Vicarius debet esse Doctor saltem in jure
Canonico, alias deputatio est nulla,
securus autem si in Capitulo non adjuns
Doctor.
- 11 Qui renunt nomine Doctorum ad hunc
effidit.
- 12 Et quid de Licentiatione, quales sint illi,
de quibus Concilium loquitur.
- 13 An Doctoratus in Theologia, vel alii
scientias sufficiat.
- 14 Episcopo solo demandari, ut teneat Vi-
cariatum generalium Doctoratum.
- 15 An doctoratus in solo iure civili ad id
sufficiat.
- 16 Quare in Italia non sit in uso doctora-
tus in uno tantum iure.
- 17 Quando eligitur non Doctor, qualis effi-
ctus exinde resulset, & de resolutione
Sacra Congregatio Concilii.
- 18 De eodem, & que provisiones desuper
adhibeantur per Sacram Congregatio-
nem, & exinde pretendi valent
nullitas actionum.
- 19 De confusione Hispania eligendi non
doctorem.
- 20 Porci eligi aliquis extra gremium Ca-
pituli, immo quod expedit.
- 21 Vicarius Capitularis subiecte fidelitatem
coram Episcopo successore, non autem
Vicarius generali.
- 22 De modo votandi, & quod habeant vo-
tum in Capitulo.
- 23 De questionibus super defectu electio-
nis.
- 24 An fieri debet per vota secreta.
- 25 An fieri possit deputatio ad tempus, vel
cum certis restringitionibus.
- 26 De devolutione ad metropolitanum, si
electio non fiat, vel male.
- 27 An in hac materia detur appellatio su-
spiciva.
- 28 Vicarius generalis, in choro & functioni-
bus habet precedenciam supra omnes
Canonicos. & Dig.
- 29 Quid de Vicario Capitulari.
- 30 Non concedit Vicarius Capitularis di-
missarios ad ordines infra annos.
- 31 Concedere tamquam postea literarissimonia-
les super requisitos.
- 32 Sede vacante non soleat dari facultas
promovendis ad primam tanquam,
& dispensando super intercessio direc-
tia viciniiori concedatur clericis tan-
cum.
- 33 Quandoque Sacra Congregatio communica-
cat Vicario Capitulari facultatem, de
qua num. 30.
- 34 Quod debet sita facultas tolli pro toto
tempore vacacionis.
- 35 Concede infinitum beneficiorum de
participacioni, sed non si ingreditur in
collatione, sed facit concursum in pa-
rochialibus.
- 36 Dispensaciones materiales non diriguntur
Vicario Capitulari.
- 37 An jurisdictio ex delegatione Apostolica
concessa Episcopo competat Vicario Ca-
pitulari.
- 38 Quod dicunt de Sede vacante, procedit
eiama Sede plena Episcopo absente,
vel impedito.
- 39 Idem quod in Episcopo, & Capitulo Ca-
thedrali, procedit in Prelato, &
Capitulo Nullius vel exemplo.
- 40 Capitulo Collegistarum subiectum non
habent hanc jurisdictionem.
- 41 Quid ubi agatur de pluribus Cathedra-
libus aequaliter principales uniti.
- 42 Sed quid si Capitulum Cathedralis actu-
lier non aliis.
- 43 De causa quo auctor plura Capitula, &

plures Ecclesiæ materiales ejusdem Ecclesiæ Cathedralis formalis.

- ¹ C **um Sede Episcopali vacante, de jure Episcopalis jurisdictione, arque Ecclesiæ administratio devolvatur, ad Capitulum non quidem ex aliquo privilegio, vel speciali delegatione, sed ex ratione iuris non decrecenti, eo quia Ecclesia Cathedralis efforciatur conuentum ab Episcopo, & Capitulo, ab illo scilicet tamquam capite, ab isto autem tamquam reliquo corpore, ecclesiastica jurisdictione penes rotum corpus habitualiter residente, exercitio autem in plenaria competere caput, sub ita de iuris dico, sub ita de premin. dico, 19. & 22. & in Miscellaniæ Ecclesiæ dico. ¹ Et sequitur.**

In aliquibus tamen arbitriis, eidem Episcopo cum reliquo corpore, hoc exercitium competit, pro Ecclesiastis diversa confunduntur, ut praestiterit contingat in provisione canonum aliorumque beneficiorum ejusdem Ecclesiæ, quod de jure est ad Episcopo & Capitulo simulstantur, & coquuntur potestem, in praxi autem diversum est exercitium, quod alii huc iuris dispositio riget, alii vero exercitium tamen illi penes Episcopum privative ad Capitulum sive alii o converso penes capitulum privative ad Episcopum, sive isto unius capitulari figuratis agenti, sit, de beneficiis dico, 1. & 30.

Et consequenter, dejecto capite, iure consolidantibus, vel ex iure non decrecenti, universa jurisdictione, seu torum ius cathedralium, tam in habitu, quam in exercitu, remaneat penes Capitulum, tamquam reliquum corpus politicum seu intellectuale, quod vel hoc differt a corpore naturali, seu materiali, ut etiam fine capite vivat, omnemque faciat operationes, quod in corpore naturali non datur.

Quinimum (quod magis est) ubi etiam omnia membra pertinet, seu pro defensis, ac putidis habenda sunt, etiam aliqua nostra membra valida, quanvis essent duo, in eo etiam unum, apta sunt operari, totumque corpus reparare, quia nempe vacatio de facto pro majori parte canonicibus, vel existentibus de jure Canonici, impedit, seu habitus pro non existentibus, pura per censuas, vel alia impedimenta, tunc tamen Capitulum confundatur in non impeditis, etiam in paucis, quinimum etiam in non non impedito. Quoties tamen impedimentum resipias periras, atque iustificat singulos, non autem ubi

inficiat ipsum corpus politicum, seu intellectuale, quanvis aliqui capitulares singuli jure eximantur a censuris aliquis impeditum, vel latius in rerum beneficia illius adnotacionibus advertitur, sed ita de beneficiis dico, 23.

Quia vero ea ratio, ut id, quod commune est, negligatur sive factione divisiones hujusmodi communictivis corporibus connaturales, malam Ecclesiæ ac justitiae administrationis producuntur. Hinc prout in hoc decreto conciliari, nimum prudenter Capitulo necessitas injuncta est, ut infra octo dictum spatiuum (a die certe noctis vacationis computandum) Vicarius pro administratione iustitiae, ac exercitio jurisdictionis, & Oeconomia pro administratione bonorum Mensis Episcopatus deparet teneatur, si minus, hac deputatione nullatenus, vel nulliter facta, tunc illam faciendo devolvatur ad Metropolitum, quoniam in aliqua Ecclesia suffraganea, vacationis causa contingat; Et autem contingente in ipsa Metropolitanâ, ad antiquorem Episcopum suffraganeum, si vero id sequatur in Ecclesia exempla, ad Episcopum vicinorum, de his sub ita de Canone & Capitulo dico, 24, cum seqq. Et de jurisdictione, dico, 54.

Deputatione autem Oeconomi nimirum rata, in praxi, latenter spectato effectu, in Italia, Sive quis, ubi etiam hat, nimirum brevis est persona deputare administratio, quoniam in illis partibus, in quibus Cameræ Apostolice Collectoræ adstant, (unde de proprie ex Apostolicis Constitutionibus fructus pro tempore vacationis ipsi Cameræ applicantur) per Collectorum fieri potest deputatio; Ubi vero, vel ex confitudine, vel ratione Regia nominationis, vel Regii patronatus, Collector Apollonius se non ingredi, neque ita oeconomicus, sed altera ab ipso Rege seu ejus officialibus ad Apostolicum concilium praescribitur, admodum, adeo ut illud ius Capituli excibile remaneat pro illis provisoriis, quae necessaria sunt, donec certioretur ille, ad quem pertinet, de casu vacationis Ecclesiæ, altero moris, aut alterius impedimenti personæ deputata.

Hinc prout sequitur, quod in ea Sacra Congregatione, vel in altera Episcoporum, multa audiuntur quæstiones super deputatione, vel administratione Oeconomi. Bene tamen audiuntur frequentes lugere altera deputatione Vicarii, solumque in Rotra aliquando, in Ecclesiæ ulta monte, audiuntur solent ita quæstiones administrationis occa-

economice, ex eo præterim, quod in aliquibus Ecclesiæ mos inveniret, quod Capitulum sede vacante libi ipsi, atque ad Capitularium commodum Ecclesia seu mensa Episcopalis fructus, ac prouentus applicaret, quod fieri non posse regula est, limitanda ex Apofolico induito, explicito vel ex illo implicito, quod in vim immemorabilis confundendis bene probata allegari potest.

Doctorum autem nomine, venient illi qui in aliqua publica Universitate, vel Collegio soleantur ita gradu decorati sint, non autem illi, qui ex aliquorum particulari privilegio, Doctores creantur, cum illi ad hunc aliquotem effectus a sacro Concilio, vel ab Apostolicis Constitutionibus consideratos, pro Doctoribus habendi non sint.

Prout licentiariorum nomine, venient illi, qui pariter a publica Universitate, vel Collegio, iuxta regionem mores ac stylos licentiariorum tamquam gradu solemniter decorati sint, ut praefterit contingat in Hispania, ubi licentia illam habet imaginem, vel speciem, quam habet doctoratus in Italia, in qua iste licentiariorum usus non habetur, cum ibi doctoratus, non nisi prædictus, cum magna solemnitate conferri solet; Ideoque licet in Italia illi, qui aliquo tempore studiis in aliquo Universitate vacaverint, atque ordinario cursu explicito, ab aliquo magistro licentiam reportem, vulgo licentiam de facto runcupari soleant, vere tamen tales non sunt, neque illud decetum eos complectitur.

Doctoratus autem in aliis scientiis, etiam in sacra Theologia, in hoc proposito non habetur in consideratione, cum ille requiratur in iure, vel latius in Canonico, spectato fine, seu effectu, quod cum Vicarius deputatus ad justitiam administrandam, atque ad decideras causas tam civiles, quam criminales, & mixtas, idcirco debet esse veritas in ea facultate, que ad illi necessaria est; Unde propterea (ut alibi advertitur) per facram Congregationem Episcoporum, quando recutius habentur, demandari solet Episcopo, ut tenet Vicarium generalem Doctorum, & non dice-famam; Et ramen nullibi cautum est, ut Vicarius debeat esse Doctor, neque quod Episcopus de necessitate tenetur deputare Vicarium, quem potest non habere, multo magis, dum Concilium, agendo de capitulo, utrumque precipitat.

In facti autem contingenti, disputavi in Tribunal A. C. in una Majoricensi; Cum electus fuisset in Vicarium quidam Canonicus, qui erat Doctor in solo iure civili, an iste doctoratus in iure civili tantum validus pluries per Sacram Congregationem declarata est; Secus autem si in capitulo graduati non adiut in dicto numero, in tra quem dicta libertas cadat, quamvis in civitate, vel dioecesi graduati idonei existant, quoniam potest quidem capitulum aliquem ex eis deputare, sed non tenetur, ideoque unum de capitulo quamvis non Doctorum tali casu licite deputare potest.

¹²

Doctorum autem nomine, venient illi qui in aliqua publica Universitate, vel Collegio soleantur ita gradu decorati sint, non autem illi, qui ex aliquorum particulari privilegio, Doctores creantur, cum illi ad hunc aliquotem effectus a sacro Concilio, vel ab Apostolicis Constitutionibus consideratos, pro Doctoribus habendi non sint.

Prout licentiariorum nomine, venient illi, qui pariter a publica Universitate, vel Collegio, iuxta regionem mores ac stylos licentiariorum tamquam gradu solemniter decorati sint, ut praefterit contingat in Hispania, ubi licentia illam habet imaginem, vel speciem, quam habet doctoratus in Italia, in qua iste licentiariorum usus non habetur, cum ibi doctoratus, non nisi prædictus, cum magna solemnitate conferri solet; Ideoque licet in Italia illi, qui aliquo tempore studiis in aliquo Universitate vacaverint, atque ordinario cursu explicito, ab aliquo magistro licentiam reportem, vulgo licentiam de facto runcupari soleant, vere tamen tales non sunt, neque illud decetum eos complectitur.

Doctoratus autem in aliis scientiis, etiam in sacra Theologia, in hoc proposito non habetur in consideratione, cum ille requiratur in iure, vel latius in Canonico, spectato fine, seu effectu, quod cum Vicarius deputatus ad justitiam administrandam, atque ad decideras causas tam civiles, quam criminales, & mixtas, idcirco debet esse veritas in ea facultate, que ad illi necessaria est; Unde propterea (ut alibi advertitur) per facram Congregationem Episcoporum, quando recutius habentur, demandari solet Episcopo, ut tenet Vicarium generalem Doctorum, & non dice-famam; Et ramen nullibi cautum est, ut Vicarius debeat esse Doctor, neque quod Episcopus de necessitate tenetur deputare Vicarium, quem potest non habere, multo magis, dum Concilium, agendo de capitulo, utrumque precipitat.

In facti autem contingenti, disputavi in Tribunal A. C. in una Majoricensi; Cum electus fuisset in Vicarium quidam Canonicus, qui erat Doctor in solo iure civili, an iste doctoratus in iure civili tantum validus pluries per Sacram Congregationem declarata est; Secus autem si in capitulo graduati non adiut in dicto numero, in

¹³

¹⁴

¹⁵

Xx 4 suffi-

sufficiat ad satisfaciendum huic decreto, adhibitus diligenter, per scribentes hinc inde, inventa non sicut declaratio vel doctrina, qua ad illos terminos speciales descendere, cum omnes declarationes, & con sequenter eorum Collectores seu relatores agent de docto rau in genere, & deputatione non Doctoris, quando in capitulo adiutis Doctores.

¹⁶ Ratio autem, ob quam iste causus non concigit disputandus, ex militi videbatur, quod in Italiâ, ob adeo magnam facilitatem conferendi istum gradum, in utroque jure (quoniam pra frequentior contingit, in neutro aliqua parte habeatur), non praedictare hec diminuit.

Dicendum itaque scribens pro electo, quod cum doctorem conciliare, præcile, ac rava tive non se restringat ad docto ratum in Decretis, sed adhuc dictione *falsum*, ita excludere non videbatur illam aliam speciem docto ratus, qui cauferunt determinationis magis congruus est, ex vulgaris dictis, quod Legista sine Canonibus im perfectus. Iudex est paronum valeat, sed Canonista sine legibus nihil valer. Roman singular. 660. Mensch. de arbitr. cœsa 420. Ideoque magis opportunita est pertinere in legibus, quam in canonibus.

Viximus, reflectendo ad veritatem (Paribus pro stylo insinuantur,) nimum dubitabamus, quoniam dictio *falsum*, praefixa videtur, quod concilium utrumque docto ratum in effectu erigeret voluerit; Cum etenim illud in magna parte ex Italâ Cardinalibus, Episcopis, & Prelatis constaret, ita secundum Italâ mores, sensisse viximus est, quodque admensus desideratus fuit Docto ratus; in decreto tamen præsuppositus necessarius, mysteriose forsan non facta mentione docto ratus in legibus, eo quia plures Canonika & Morales, in sensu antiquorum Canonum, illicitum reputare in clericis studium legum civilium sine licentia Papæ, vel scilicet Episcopi, unde propterea prudenter gradu, ac pertinere in eis, sub silencio relicta fuerant, ne canonicizaretur id, quod reputar prohibitorum; Veram quia causus erat novus, nunquam adhuc in species decessus, idcirco Iudex ac misse oppositores ad sacraum Congregati onem concili, que (me tamen non sci bente) inherendo antiquis declarationibus, ut docto ratus in Theologia, & in aliis scientiis ad hunc effectum non sufficiat in concilio Docto ratum in decreto, rescripsi hunc docto ratum non sufficiere, atque ita etiam implicite respondit, oppositorem,

i qui erat Docto ratus in jure canonico, atque a minori parte fuerat electus, conferri Vicarium legitime electum, ita tamen ut id non inservieret ad nullitatem electorum per electum, minimeque ut ille reveretur ad encomiumentorum restituitionem, dum controversia non habebat tractum successum, ex quo jam Ecclesia provisa erat de Episcopo.

Eodem tamen veritatis sensu retento, dicebam quod prima pars resolutionis in genere, sive in abstracto videbatur prob abilis, quod scilicet ubi habeantur in capitulo Doctores in utroque jure, vel saltem in canonico, digni, & idonei, atque in tali numero, quod restare remaneat exercibilis electionis libertas, non debeat eligi non Doctor, quoniam iste sit gradus in Theologia, vel in alia facultate que a munere reputatur extranca, ut in clericis, & officiis ecclesiasticis reputatur illa legum civilium tantum, nisi quoniam defervant professori canonum pro coram meliori intelligentia, & praxi.

Non placet autem altera pars resolutionis in concreto, quod scilicet exinde re sultaret, ut electio facta per maiorem partem, ita irrita, remaneat, quod propterea conclusa remaneat debet etiâ electio facta per minorum partem; Siquidem ista conclusio circa præponderantiam dignae elec tionis facta per minorum partem, procedit, quando electio facta per majorum partem effecit scientie indigne, cum tunc inter ratio alibi insinuata, rite de Canonicis & Capitulo, dis. 27, & rite de jure patr. dis. 61. Et alibi, ut eligentes scientie indigne, pro ea vice privata sunt ratio eligendi, quod propterea totum confidobilita va puerioribus, a quibus Capitulum constitutum. Secum autem ubi id excusabilitate sequatur, cum ista sit species ipsius, ac iniuria, que dari non debet sine culpa dolente delictum.

Id autem in dicto causa dici non poserat, quoniam in Hispania constans opinio est, ut ex consuetudine, repotuisse sit in liberitate Capituli eligere Canonicum vel alium libri viam, etiam non doctorem, ita que confueruntur etiam inconclusa, et certa in illa Ecclesia; Unde propterea quidquid sit, an ea in futurum toleranda esse necne, quod adhuc pro mea noita formicer in Hispania decimal non fuit; Attamen negati non poset, ut ea exculpet ad effectum predictum ex regula, quod etiam mala consuetudo exculpet a culpa & delicto.

¹⁹ Et clariss, quia etiam si effemus in Italia, seu quod alias dicta confundendo non adflet, adhuc tamen causus erat juste excusabilis, stante gradu in iure civili, ob novitatem causus adhuc non decisus supra, ideoque non debet tam elegere, quam electus, ita gravi injuria offici fine causa.

Præterea exponemus, pro meo judicio vis derit, quando hujusmodi causus contingunt, procedere generaliter cum antiquis decretis, vel declarationibus, non pertinendo ad particularium causum individuas circumstantias, quoniam imprimit videndum est quales sit numerus docto ratus existentium in Capitulo, ad effectum insipienti, an incis recte verterebit liberas electiones, quae omnino necessaria est, atque essentialis.

Et ultrem, ac magis, videndum est de hujusmodi docto ratus qualitatibus, quoniam possunt esse doctores, sed non doctores, ut frequens praxis docet. Sive possunt esse juvenes inexperti, vel male morigerati, aut dissimili, vel imprudentes, aut alias non habiles ad illud manus, quod spectato effectu est Episcopale, potissimum in metropolitinis Civitatis, atque in faciem supremorum Magistratum, & Tribunalium, ut in praefatis casu.

Ideoque recte congrue videtur a for tiori ea que habentur in materia concilii, qui ad formam S. C. T. habendus est in provisione Ecclesiastis parochialium; Quod scilicet quoniam Episcopus tenaciter necesse praelicet dignopum, atque alias ab ejus irrationabili iudicio appellari valeat, cum ista dignopum diffringentia inter beneficia curata, & simplicia, ut in sua fede advertitur; Attamen non tener gradus, etas, doctrina, nobilitas, & aliae qualitates hujusmodi majorum cauient dignitatem, quoniam attenduntur mores, prudenter & bona opinio apud populum, ex quibus, quiescit ad sufficiens literatura, minus nobilis, minimeque literatus, vel non graduatus, ut non potest precligi mereatur, sub rit. de paroch. dis. 6. & 57. & infra in his annotationibus dis. 7.

Et per consequens non est materia, que recipiat certam, ac generaliter regulam cuiuscumque causi applicabilem, sed pro singulis causam circumstantiam est deci denda.

Hinc proinde Sac. Congregatio Episcoporum, quo frequentius hujusmodi negotia petrificare solet, quando adversus electionem non doctores, spretis docto ratus recusus habentur, non procedit ex abrupto ad annulationem, sed scribit pro informatione,

atque partes audiunt; Et quatenus compierat non bene processu fulle, quodque non portuerint (præsum doctores, ut supra digni, & idonei, mandat denuo procedi ad electionem, vel ipsa deputat Vicarium Apostoli cum; Ac proprietas in illo casu contulit, quod Capitulum petetur denuo audiiri, id que peccat.

Quamvis autem Sacra Congregatio Iau det, ut excellens graduatis, vel aliis idoneis de Capitulo, vel de gremio Ecclesie Cathedralis, in uno iftorum deputatio cedentibus, quoniam imprimit videndum est quales sit numerus docto ratus existentium in Capitulo, ad effectum insipienti, an incis recte verterebit liberas electiones, quae omnino necessaria est, atque essentialis.

20

Et ultrem, ac magis, videndum est de hujusmodi docto ratus qualitatibus, quoniam possunt esse doctores, sed non doctores, ut frequens praxis docet. Sive possunt esse juvenes inexperti, vel male morigerati, aut dissimili, vel imprudentes, aut alias non habiles ad illud manus, quod spectato effectu est Episcopale, potissimum in metropolitinis Civitatis, atque in faciem supremorum Magistratum, & Tribunalium, ut in praefatis casu.

Et

Et per consequens non est materia, que recipiat certam, ac generaliter regulam cuiuscumque causi applicabilem, sed pro singulis causam circumstantiam est deci denda.

Hinc proinde Sac. Congregatio Episcoporum, quo frequentius hujusmodi negotia petrificare solet, quando adversus electionem non doctores, spretis docto ratus recusus habentur, non procedit ex abrupto ad annulationem, sed scribit pro informatione,

larem, qui erat Vicarius Generalis Archiepiscopi defuncti; Est etenim commendabilius ex argumento a posteriori sive ab effectu, adeo ut solam debetur transire in preceptum, quoniam ita multis inconvenientibus occurseretur.

21. Lieet enim Concilium ad incutendum Vicarium depato timorem, eidem injunxit enim onus fiduciarum coram Episcopo successore, cui ex veteri, magisque in praxis recepta opinione, non subficiat Vicarius generalis Episcopi; Attamen, ut experientia mea dictat, istud non est remedium sufficuum, quia in eo maius pabulum, ac fomentum inconvenientia; Tum quia factiones divisiones augentur, Tam etiam quia Vicarius capularius majores extortiones facere stulet, ut cum munierit, Episcopi gratiam capiat. Unde propterea quemadmodum Episcopo praesente, atque ut capitulum Vicarii potestatem in pluribus restringendo, aliqua graviora negotia fibrefaverat, plausoque alias leges, & restrictiones electae prescribantur.

Hac autem omnia Sacra Congregatio improbat, decernendo ut electio pura, & generalis pro toto tempore vacationis fieri debet, denegata Capitulo potestate pro libito revocando depationem jam factam, ac alteram faciendo, inconsulta ipsa facta Congregatione, que propterea in casibus, in quibus temporalis depato, sive cum huicmodi restrictionibus, & quodcumque ex illa causa improbare solet electione depatendo Vicarium Apostolicum pro facti causa, ex ea aliquando etiam ipsumsum electum depatur, quamvis electio invalida esset, ideoque certa generalis regula cuicunque calius applicabilis deluptu statu non potest, cum rotunditer debet ex singulorum casum circumstantiis, & iuxta Sacra Congregatiois leges prudentialiter.

22. Super ipsius quoque electionibus frequentes questiones contingere solent, vel super iure vorandi in capitulo, ex eo quod in plenaria Ecclesie, cathedralibus vigeat consuetudo, ut etiam beneficiari, vel capellani, aut illi simplices presbiteri, qui aliquam habent participationem massa capularius, habeant vocem in capitulo, quando alia negotia capularia petrantur. An faciliter idem in isto, adeo dicendum sit? Atque regula est nullatenus, vel male factam electionem, ad hujus decetis preferendum, nisi devolatur ad Metropolitanum, vel reflexive ad antiquorem, vel vicinorem, receptionem est, ut id sequatur, tam ob non factam, vel non bene conculam electione infra octo dies, quam etiam, quod ea male facta sit in persona ad id non idonea ex defectu doctoratus, vel clericatus, vel consimili defectu, ob quem ille non sit ad hoc manus de jure idoneus. *sic. rit. de Canone & Capitulo dis. 4.*

23. Prout super computatione votorum, & quando electio a majori parte conclusa dicatur, five super aliquorum contemptu, vel non legitima convocatione Capituli, aut super modo illam faciendo, five super computatione voti ipsius electi, cum similibus, questiones eis solent decidende cum terminis generalibus, qui in electionis materia habentur, *cod. rit. de Canone & Capitulo dis. 26. & seqq.*

24. Non tamen subest necessitas servandi ullam seruitum formam, que per factos canones praescripta est in vera, & formalis electione

facienda de prelatio, vel Pastore Ecclesie viduate, cum ista vere non sit electio, sed simplex depato, per quamdam speciem traditionis mandati, adeo ut alia non exigatur superioris confirmatione, vel solemnities, sive concilio literatum patentium, sine quibus deputatus illico administrare posset, *dis. 26. de Canone.*

In plenaria Ecclesie, mos inoleverat, deputandi Vicarium ad tempus, puta ad annum vel ad sex fidei ad tres meses, ac etiam, ut capitulum Vicarii potestatem in pluribus restringendo, aliqua graviora negotia fibrefaverat, plausoque alias leges, & restrictiones electae prescribantur.

Hac autem omnia Sacra Congregatio improbat, decernendo ut electio pura, & generalis pro toto tempore vacationis fieri debet, denegata Capitulo potestate pro libito revocando depationem jam factam, ac alteram faciendo, inconsulta ipsa facta Congregatione, que propterea in casibus, in quibus temporalis depato, sive cum huicmodi restrictionibus, & quodcumque ex illa causa improbare solet electione depatendo Vicarium Apostolicum pro facti causa, ex ea aliquando etiam ipsumsum electum depatur, quamvis electio invalida esset, ideoque certa generalis regula cuicunque calius applicabilis deluptu statu non potest, cum rotunditer debet ex singulorum casum circumstantiis, & iuxta Sacra Congregatiois leges prudentialiter.

Ubi autem ob nullatenus, vel male factam electionem, ad hujus decetis preferendum, nisi devolatur ad Metropolitanum, vel reflexive ad antiquorem, vel vicinorem, receptionem est, ut id sequatur, tam ob non factam, vel non bene conculam electione infra octo dies, quam etiam, quod ea male facta sit in persona ad id non idonea ex defectu doctoratus, vel clericatus, vel consimili defectu, ob quem ille non sit ad hoc manus de jure idoneus. *dis. rit. de Canone & Capitulo dis. 24. & seqq.* Arque ubi unus ex predictis superioribus, iure devoluto, manus defaper apponat, disputari quandoque confusivit, an appellatio, quod ab eo interponatur, effectum suspeculum cautele debet necne, in causis autem contingencia pro negativa per Sacram Congregationem refutatum fuit ex rationibus talius in meis annotationibus ad matrem Capituli, & terram Capitularium, *cod. rit. dis. 25.*

Quodammodo

Quamvis autem, verius magisque recentrum sit, ut Vicarius Generalis Episcopi, premium locum, ac dignorem occupet post Episcopum, quando in habitu Vicarii non autem Canonici in choro, aliquis funditus nubus intervent, non tamen supra Assistentes, vel paratos, ut in praeminentiam sed adiutorum, *sic rit. de premin. dis. 18.* In Vicario tamen Capituli fecus videatur, ut scilicet supra primam Dignitatem praecedentem pretendere non valeat;

25. Ex ea ratione, quod ipse est minister capituli, quod in ipsa prima Dignitate in officiis praeminentiis repräsentari videtur; Quando tamen Ego in hoc munere fui, studi effugere hunc auctum possit, ut locum occupandi locum post primam Dignitatem, sed sedens statu in loco tertio, in quo apud populum, major videbatur officiis dignitas.

Capitulo Sede vacante, & conuenienter eius Vicario, affilii regula generalis, vel causa universalis, in Episcopali jurisdictiōne, etiam ea, que supra exemplis a Sac. Concil. Trid. & Apostolicis constitutionsibus delegata est. In plenaria tamen capitulo restrictionem recipit, praesertim circa facultatem concedendi literas dimissoriales ad Ordines suscipiens infra annum, quo elapsa illa facultas conceditur; Ipsaque anno durante, concedit literas testimoniales illis, qui pro ordinibus suscipiendis obtinere solent dispensationem Apostolicam super intercessum; Verum iste litterae Apostolice diriguntur Episcopo viciniō, cum Datas, vel Secretaria brevium non recessit, sed Capitulo.

Istae dispensatio Sede vacante concedi solet pro aliis ordinibus, iis qui tam clericis claretiae insigniti sint, non autem laicis pro prima tonsura, cum id nominis ex gratia speciali concedi solet, unde proprie, subepiscopis, & invalida confetur ista gratia, sine hac speciali mentione, *cod. rit. de preparacione dis. 46.*

Prout etiam infra annum, Sacra Congregatio, ad supplicationem aliquorum particularium, per literas canem faculatatem Vicario capularius communicare solet, ut Egoem practicavi; Sanctius tamen effet, ut non folum infra annum ab hoc abstineatur, sed etiam pro toto tempore vacationis, tam circa facultatem Vicarii capularius, quam etiam circa delegationem Episcopi viciniō, cum experientia probet, multa exinde refutare inconvenientia, quodque illi, qui apud solitos, ac notos collectores habentur.

Id autem quod in casu vacationis sedis per Episcopatum, vel decessum, ut supra habetur generaliter quoque procedit, quando fide plena, eadem intrat ratio, ut opteat in Ecclesiæ administratione, & Episcopali jurisdictione Episcopi absenti, *cod. rit. de Canone & Capitulo dis. 26. & seqq.*

vel alias impediti partes implere; ut prius summus casus praeberet soleret, quando Episcopum in Nuntiaturis Apologeticis, seu alias longa absentia impedito, sequatur mortis, vel discessus, aut aliud impedimentum Vicarii Generalis per eum deputari, alia non facta pro ratione pro istius casus contingenti, sit. de juri*dicitur*, *diss. 54.*

39. Demonstrativa autem, ac pro frequentiori contingenti potius, quam taxative, de capitulo cathedrali vel Metropolitanæ hoc proposito habetur sermo, quoniam in capitulis collegiatarum sub Prelato inferiori nullius, cum territorio separato vel etiam respective exempto, cum aliqua ordinaria jurisdictione, idem comparative, seu proportionate, singula singularis congre referendo, procedit *diss. discurs. 54.* de *jurisdictione*. Nisi contraria consenserit alterius fidei, atque isto capitulo suas partes non bene explete, subintrat Metropolitanus, vel respectivo, in casu exemptionis, vicinior.

40. Denegatur autem haec facultas capituli collegiatarum subditarum, quibus dicta ratio proprii Praestit non congruat, quanvis de confutacione, vel de congruentia Episcopus solitus est in eo loco vel diecclia parte, particulariter deputate vicarium, etiam cum titulo, & facultatibus Generali, quoniam ex eadem iusta causa, vel confutacione, ex qua Episcopus non ex liberta facilius, sed ex precipita, vel morali necessitate id egi, face re debet capitulum, seu ejus vicarius, cum deputatione etiam vicarius foranei, qui in effectu fecerit generalis nuncupationem, & quandam speciem habeat, foraneus potius confundens est cum revera unicuius tantum sit Vicarius Generalis, sive sit Episcopi, sive capituli, nisi privilegium Apostolicum explicitum, ut illud implicitum quod ex immemorabili bene probata resul tet, aliud suntet, *diss. sit. de jurisdictione*, *diss. 22.* & *24.*

41. Ubi vero plures sint Ecclesias cathedrales, que sub una Episcopo aequo principalius unita sint; Quamvis Sede plena, unum sit regnum, unumque Tribunal, cum unicco Vicario generali, *ibid.* & de preminente, *diss. 7.* Adhuc tamen, fide vacante vel impedita, ut supra, qualibet Ecclesia, juxta naturam unionis que principalius plures insunt, suum statum antiquum afflunt, si prouinde quodlibet Capitulum, cum omnimoda independentia, ejus proprium, ac diuersum deputat Vicarium, aliquos officiales, in sua respective diecclia, perinde, ac

si qualibet haberet proprium Episcopum, siue uterque eodem tempore obliteret, *ed. diss. 7.* de preminente, & *diss. 26.* de *Canon.* & *Capit.*

Quandoque tamen, in facti contingencia sequitur, ut in una hujusmodi Ecclesiis, capitulum cathedralis, vel canonici paupertatis, seu ex alio occidenti, de facto non adit, ideoque intrat quafio, ad quem Ecclesia unita administratio, ac jurisdictione pertinet? Respondi autem, quod nisi talis esset, antiqua & legitima confundetur, ut Apostolicum privilegium redolat, tunc ad Metropolitanum potius id pertinere debet, non autem ad Capitulum, vel clerus alieatus Ecclesie inferioris ejusdem diecclis, *diss. discurs. 7.* de preminente.

Quia vero quandoque causus praeberet, ut eadem Ecclesia Cathedralis efformetur per plures Ecclesias materiales Cathedraticam prerogativam sociatio quadam jure habentes, unde propria materialiter, ac de facto plures sint distincta Capitalia, cum distinctis mensis, ac redditibus, cum aliqua etiam non leví similitudine, inter eas a hinc profinde in eau vacationis Sedis, con quale est omnium hujusmodi Capitaliorum ius, cum in effectu sit unus, & idem formale, ac individualium, idemque propria sit usus habitualis; verum quia super exercitio, inconvenientia quandoque cadere solent, idcirco cessante confutacione (cui regulariter deferendum est) provisiones per Sedem Apostolicam, vel per Sac. Congregationem pro singulariorum causarum particularibus circumstantiis, adhiberi solent, ut inconvenientibus occurratur, milieque propterea certa, & determinata regula cuicunque causarum applicabilis defuper statu paret, *diss. 5.* de preminente.

Ad instar autem hujus jurisdictionis Capitali Sede vacante (habita debita proportione, seu congra relatione) dubitari quandoque congitus de jurisdictione, seu potestate Sacri Collegii Sede Papali vacante, & de hoc aliquid infinitius lib. de judicio, occasione agendi declaratione, ac praxi curiae Romanae agendo de Collegio Cardinali.

DISCUR-

DISCURSUS XXXII.

Ad Sessionem 24. de Reformatione, cap. 18.

SUMMARIUM.

- 1 De forma provisionis Ecclesiarum parochialium.
- 2 Deputari debet Vicarius pro tempore vacacionis.
- 3 De officine editi.
- 4 De forme examini concurrentium, corrumque approbatione.
- 5 Super quibus defuper oriri soleant litterae.
- 6 Quales debent esse examinatores, & de exame.
- 7 Quid ubi deficiant illi, qui deputati fuerint in synodo.
- 8 De iuramento, quod examinatores praestare debent.
- 9 Debet esse Congregari, & profere vota collegialis in ipso acto.
- 10 Quales dicuntur approbati, & quales non.
- 11 In Pstorum equalitate Ordinarii habet usum adhescendum, & conciliandum, itaque adhescens in ipso acto collegialis fieri debet.
- 12 De duplo persona quam in hoc gerit Ordinarius.
- 13 De prohibitione mixturae aliorum, qui non sunt examinatores, quod declaratur.
- 14 Quomodo concurrentes debent examinari, vel interrogari.
- 15 Ad examinatores non persimiliter judicare, qui si dignior, sed solam qui approbatur, & qui reprobaruntur.
- 16 Dubes esse eorum manus omnia gravissimum, & quando alius intrat nec se memori.
- 17 Episcopus tenetur praedicere magis digniorum.
- 18 De questione en beneficio conferri debent dignioribus.
- 19 De appellatione ad irrationaliter iudicio Episcopi.
- 20 Hec appellatio non operari effectum sufficiunt, ideoque rara est ejus progressionem.
- 21 Primum in prouidio Episcopi in praelectione, & quare difficile est hanc irrationaliterabilitatem convincere.
- 22 Diffamatio de crimine reddit minus dignissimum, qui alias esset dignior.

Super parochialium Ecclesiarum provisionibus, ut digne fiant promotori animarum cura, Sacrum Concilium restituendo collatorum antiquum libertatem, certam adjecti providenti formam, quam ampliavit, leu magis declaravit subiecunda S. Petri V. Constitutiones. 47. Sub decreto annualitatu, quando tali formam non bene servaretur, Unde proprie in dies praxis docet, aduersus jam provisores de parochialibus, Apostolicis hec imputaciones certo modo, quo ab non servatis formam Constitutionis S. Petri dicuntur, ac de facto multæ ex hujusmodi imputationibus effectuallioriuntur, cum ad hanc formam exacte servandam, adverti non soleat.

- Forma igitur est, ut sequitur vacatione, Ordinarius, illico vicarium provisionalem prædictam debet, congrua illi assignata, ne interim animarum curia detentum patiatur, atque five in mense ordinario, five in Apostolico vacatio sequitur fit, ut quod alias Apostolico referatio, vel affectio intret, indici debetur concursum, mediante affixione ecclitorum in ipsa Ecclesia parochiali, & in loco solito residentis Episcopi, ejusque Tribunalis, in quibus statuo competenti termino, qui non debet esse minus diebus decem, prorogari, tamen plures potest ex Constitutione Pii V., (dummodo non excedatur terminus diebus viginti) concurre volentes invitando, ut certo loco, certae die, vel hora compareant, examini, & concursum se expofitum, ipso termino adveniente, & comparatuibus oppositoribus, qui prius deferunt, examen peragendum est coram ipso Ordinario, vel ejus Vicario generali, & Examinatoribus in proxima diocesi Synodus deputatis, qui propter synodales appellantur, qui non sint minus, quam tres, per quos concurrentium inquisitio fiat, tam super literatura, mediante examine tunc per agendo, quam etiam super vita, & mortibus, ac prudencia, aliquis partibus, que congrua in hoc munere judicatur, hinc ponendatis, referant Episcopo, quos dignos, vel idoneos approbent, & quos indignos reprobent, ut ex iis, qui cum majori suffragiorum parte inter candidatos, seu approbatos adscripti sunt, Episcopus illum praecipiat, quem magis dignum credas; atque ubi ad ejus libram provisionem collatio fit, illam sic præelecta facias; ubi vero ad Datariam, vel Apostolicam Sedem ex referationis, vel electionis causa id pertinet, tunc testimoniales literas concedat apostolica, Apostolican provisionem, ita carum vigore obliniant, atque si provisio ad alium inferius pertinet, confirmatis literas huc directas idem Ordinarius concedat, adeo ut provisio ad ita præelectum refingatur, *vis. de paroch. difc. 37. & in supplemento, ubi de titulis Cardinum.*
- 3 Super hujus itaque formæ exacto implemento, foris indies audit questiones, vel occasione dictarum impetracionum, que adversitus propositis ob eam non bene servatim fiant; vel ob lapsus termini sex mensium, intra quem id factendum est; vel ob appellacionem ab aliquo concurrentium interpositam a judicio Examinatorum, qui ipsum indebet reprobaverint, five ab irrationalibus iudicio Ordinarii in præelectione, ideoque de his distinx agendo, *difc.*
- vis. de paroch. difc. 1. cum plurib. seqq. & difc. 37.*
- Quatenus pertinet ad formam, hanc vel male servatam, ejus defectus multiplex esse solet, adeo ut frequenter, atque de facilis violationem præcis doceat. Primo felicitate circa numerum, & qualitatem Examinatorum, quoniam, *ut dictum est,* deputati illi debent solemniter in proxima diocesana Synodo, atque alias deputati minus idonei sunt, idque adeo verum, quod si sub uno Episcopo, duas Cardinals Ecclesie aequæ principali unita sint, Episcopus autem pro diversis locorum stylis, duas diocesinas Synodus pro qualibet diocesi celebraverit; five unam pro utriuscum distincta ramen Examinatorum deputatione pro earum qualibet, tunc Examinatores deputati pro una diocesi idonei non sunt pro concurso ad parochiali alterius, quamvis unus & idem sit Episcopus, *ibidem.* & *proferentur dicto difc. 37.*
- Ubi vero calus præbeat, quod per morem, vel per abitum, aut aliud legitimum non ramen affectatum, ac fraudulentum impedientium habent non valesat Examinatorum numerus, qui saltem trium, ut supra necessarius est, ad quoddam Collegium confitendum, tunc in locum deficiens extra Synodum ab Ordinario alii subrogari possunt, aliquis ramen solemnitate quoque adhibita, confessus feliciter Capituli, atque alias invalida est deputatio.
- Id autem conceditur, quatenus infra annum a die ultimo celebratae Synodus conringat, secus autem si post annum, quoniam tunc recte Ordinario impurandus est cur ad præscriptionem ejusdem S. Concilii Tridentini syodium non celebraverit, atque novos Examinatores non deputaverit, *vis. de juriſ. difc. 36. & dicto sis. de paroch. difc. 37. & alibi.*
- Non sufficit autem sola deputatio, quæ vero, vel altero modo, ut supra, sequatur, si etiam deputati iuramentum solemniter prætent super hoc munere bene, ac hæderiter peragendo, super hujus autem solemnitatis implemento aliquis dubitatum fuit, an illud in singulis quibuscumque concurribus, toties quoties causa contingat præfationis, vel potius sufficiat, ut una vice generaliter præfatur, ita que posterior pars versus, magisque recipiat, ut unius juramenti generalis præfatio sufficiat, *cod. sis. de paroch. difc. 3.*
- Peracto itaque examine coram dictis Examinatoribus, non singulareiter coram

quilibet, sed collegialiter in loco qui in ecclesiis deputatus est idem collegiatio patiatur jure, vorum, five sceratum, five publicum, aut in scriptis, vel orationis, pro diversis locorum stylis in ipso actu proficer debet, quos repredent ex concurrentibus approbant, & quos repredent, ad effectum, ut inter approbatos Ordinarius dictam præfendi facultatem exercet.

Approbatio autem, vel reprobatio penda per concordia majoris partis vororum, juxta regulas generalis, quas habemus in electoribus, vel præfationibus, que universitatibus, vel collegiatio patiatur, ut feliciter manus pars est ea, que medietatem congregatorum cum in uno, vel in dimidio voto exercitat habita comparatione omnium congregatorum, non autem comparative ad minorem partem, que in diversis abeat sententiam, juxta dictas regulas electionis, ideoque si (*ex. gr.*) Examinatores sint quinque vel tres, tunc sunt, vel respectice duo concidunt.

Si autem vota sint aequalia, adeo ut neuter actus remaneat conclusus, ideoque ille concurrens iuridice, nec approbatus, nec reprobatus dici potest, tunc Ordinarius, vel ejus Vicarius generalis, qui examini præficit, ubi qui alias (& vota Examinatorum actum pro majori parte concidunt, nullum habet votum decisum) habebit votum adhuc, seu præponderans, ut proprieta illa pars approbationis vel reprobationis, actum concudit, cui ipse adhuc dicitur.

11 Adhuc autem haec pariter in ipso actu, aquæ in forma collegiativa, canquæ per speciem electionis, vel actus capitularis fieri quoque debet, adeo ut actus approbationis, vel reprobationis singulare tunc remaneat conclusus, neque attendatur vota, que in diverso loco, vel tempore singulariter præfentur, juxta prædictam regulam, quam in electionibus, aliquis actibus collegiativis habemus, *dicto sis. de paroch. difc. 1.*

Duplicem etiam diversarum personarum Ordinarii in hoc genere dicunt, quam etiam cum materialium performatum diversitate explicare potest; Una felicitate præfidentis in ipso collegio, seu concilio una cum Examinatoribus cum dicto voto adhuc, atque hanc explicare potest, vel per scriptum, vel per ejus Vicarius generalis, aut alium ad specialiter delegatum; illud votum adhuc defensendum est, five Episcoporum placito; ideoque circa modum proficeri votum, an publice, vel secreto, five an orationis, vel in scriptis.

Ad

Altera vero persona est circa jus præfessionis inter plures approbatos, atque istam diverso loco, diverso tempore, pro ejus libero explicare potest, dummodo inter statutum terminum sex mensium id faciat, ne alias de revolutione locus fiat; Unde propterea frequenter præcis docet præficer in magnis dioecesis, ut concursus fiat coram Vicario generali, vel altero præfidente ad id deputato, transmittantur autem vota approbatorum Episcopo, qui, five in eadem Civitate, vel loco concursum, five in altero, tam intra, quam extra dioecesum, ex intervallo præelectiōnem ad effectum proprie vel aliena provisionis, ut supra faciat, *cod. difc. 1.*

In dicto collegio, seu consilio prohibita est mixtura aliorum, qui non sint Examinatores syndicale, dummodo tamen, juxta eadē regulas electionis, sit mixtura cum effectu, id est quod alia personæ votum de super non habentes, illud præferant, adeo ut incertum remaneat, an major pars conclusa sit ab examinatibus legitimè necne; ubi etiam illi dubitandi ratio est, tunc tales interventus validitati actus non præjudicant, ut frequentius præcis doceat, quod ipso Episcopo præfidente, interveniat quoque Vicarius generalis, ac etiam cancellarius aliqui officiales, vel familiares? Idque nul præjudicat, quoties illi votum decisum non habent, quamvis ad aliquam Episcopi fastynodales aliquas examinandas faciant interrogations, ac etiam peracte examine, corrum iudicium in forma discursiva, vel consultiva proficerat; id etiam, quandoque cum efficit Vicarius generalis, prœcūm expertus sum, ad occurrentiam collationibus & mathematicis examinationibus, qui ita autem non sunt reprobare illos, quos licet approbatione dignos, in animo tamen reprobare habent, ad gratificationem corum, qui illi obfuscari remotiorem affectabant; five approbare eos, quos alii publice viderant male se gessisse; & sic ita interventus potius prodet quanto nocet.

Super modo autem peragendi examen super literatura, ac feliciter concurrentes collatis tempore super idem, vel super diversis interrogari debent, vel potius singulare, ac distincte eorum examen faciendum sit, certa regula seu forma depera præficer potest, ut unius votum adhuc defensendum est, five Episcoporum placito; ideoque circa modum proficeri votum, an publice, vel secreto, five an orationis, vel in scriptis.

Ad examinatores autem non pertinet justificare quinam sit dignor inter plures qui idonei approbati sint, sed eorum munus consistit in approbando, vel reprobando, seu denunciando quos credant idoneos, & quos non, cura ista praesigendis inter plures approbatos pertinet ad Ordinationem.

16. Eorumdemque Examinatorum munus gravitum est esse, omninoque emolumentum sub quovis praetextu simoniacum reputatur: i quantum tamen haec turpitudine ab eis vel eorum aliquo committatur, id praedicari non debet concurrentibus alias idoneis quibus de jure approbatio debita erat, qui consilii, ac participis non fini, q.ia nempe ab eorum coniunctis, vel benevolis, ipsi signaris, ad evitandam iniquam reprobationem factum sit. Adhuc tamen, quando ab hoc aliis habeatur diffamatio, quae scandalum factem de facto prabere valeret, illud justum motivum reputarur in praelectione postponendi cum, qui alias magis digni praeceligi deberet, sibi de beneficiis, dif. 70. & 71. & dictis de paroch. dif. 8.

Liberum vero non est Episcopo, seu Ordinario, inter candidatos, seu approbatos, praeceliger illum quem maluerit, quoniam adhuc eius arbitrium bene regulatum esse debet, praesigendo cum, quia repuit magis dignum, quoniam secula etiam ista conciliari forma, attentissime terminis juris communis, cum quibus abquo hujusmodi restrictionibus, etiam beneficia curata ad liberum collatoris provisoriem erat, in ea questione, an beneficia conferri debent dignioribus, vel potius libito sit, et in neglectis confesse dignis & idoneis magis communis, & recepta distinctio est inter curata & non curata, ut ea de prima specie dignioribus conferriri debant, alia vero sufficiat confesse dignis, quales sunt omnes a jure non reprobati, dif. 1. & seqq. & 37. de p. 300. Quod etiam per istud Sacrum Concilium antequam ista forma induceretur, statutum fuerat, sibi 7. de Reformatione, cap. 3.

19. Hinc proinde, ab ista praelectione, quantum ex irrationabilis, maleque regulata videatur, licitum est illi, qui le magis dignos credant, appellare ad Ordinarium irrationabilem iudicio, que quandoque causas praberet, ut per judicem appellationis, irritata praelectione, appellanti parochia decernatur.

20. Nominum autem rari videntur causas, in quibus id sequatur, quodque hujusmodi ap-

pellationes at nec perdantur, quoniam licet frequentissimum sit earum intercipatio, nimirum tamen rara est profeccio, & metu: tum quia appellatio effectus suspensivus non causat, neque praecellum impedit, quoniam beneficii possessionem adipiscitur, atque in eo ministrat, ed. tit. de paroch. dif. 1. cum plurib. seqq. & dif. 37. Unde posset profecti causa appellations in iudicio ordinario per tres sententias confirmari, & frequentius etiam per quartam exequitoriam, quod magnum temporis, ac pecuniarum jacturam redolat, magnaque producit incommoda, postquam, quia in Italia hujusmodi beneficia non adeo pinguis sunt, ut id expediat, ac propria appellations, quae in eo fervore exclusione, nimirum de facili interponuntur, raram habent profecitionem.

Tunc etiam, quia praefumpro afflitti iudicio Episcopi, nimirumque difficile est, hanc irrationabilitatem convincere, quamvis appellans de majori literatura, vel gradua, seu nobilitate, aut ex parte aliave majori qualitate doceat, qua praecellus careat, quoniam licet generatice, ac in abstracto, habentes hujusmodi qualitates, vel earum aliquas, magis digni reputari debent, quam illi, qui cis careant, non tamen haec pernecesse concidit, ad reddendum hoc iudicium irrationabile, dum illud irrationabiliter interponi potuit, ob alias qualitates in praelecto concurrentes magis quam in populo, licet magis qualificatus & puta majoris prudentiae, seu virtutis magis exemplari, aut quod alias populo sit magis gratius, vel magis proficiens, pro facti qualitate reputari; ideoque certa, & determinata regula, cuiuscumque causi applicabili, desuper itatu non potest, & consequenter nimirum rara, ac difficile est hujusmodi irrationabilitatem convincere, ibidem.

Illudque preferimus in hac praelectione advertendum est, an illi qui in literatura, aliquid partibus qualificatus, magisque dignus esset, de aliquo crimine sit disformatus, quamvis talis probatio non accedit, ut condemnari valeat; Quinam etiam si ex probationem defecit, absoltorium reportasset, quia tamen de facto sinistram opinionem, vel diffamacionem non sufficeret, quoniam fieri id non sufficit ad privationem beneficii, vel juris iam obtenti, seu quiesci, bene tamen sufficit ad regelendum ab alesquando, iustitum mortuum prabere potest superiori, ut co negligere alter, quamvis minus dignus, dummodo habens & idoneus praecelliger; milto vera

vero magis, ubi ultra suspicionem vel diffamacionem in populo carceratio accelerat; & fortius ubi tormenta sustinuerit, quoniam invigilandum est ne scandalum populo de facto prebeat, dif. 9. dif. tit. de paroch. & dif. 71. de benef.

Prout etiam cesante positiva diffamatio-
ne criminis alias partes ponderante sunt, que licet positive criminosa non sunt, adhuc tamen aliquod scandalum de facto praebant, aut modicum adiunctionem, putata quia cum estet sacerdos, non estet filius celebrante aliquis divinis interessibus, atque facultatis rebus magis deditus esset, cum id in alesquando quandam speciem indignitatis praecelle videatur, cum similibus pro facti qualitate considerandis, ibidem.

Solent appellantes in eo primo fervore in quo audiunt praetatio eos constitutir, Romanam Curiam adire, atque appellatum praecellum, ad novum examen in Curia peragendum provocare. Idque regulariter admittunt uti praefectus agatur de Ecclesia circa montes, quamvis ex parte appellantis, de iudicio Episcopi irrationabilitatem non sit, tunc optinomem, quam Rota, & Curia sequitur sibi aliquibus hujus Sacra Congregationis declaracionibus iniuxta parum autem probabili hac generalitas videtur, sed pri facti qualitate, & circumstantia, prudenti arbitrio penitendis, circumspecte id practicandum est, quoniam cum capitis hujusmodi provocations animose sint, vel affectate, ut praecellus, cui nimirum incommodum sit ratione atetus, seu valeruntur, seu ex alia causa, Curiam adire, ita sequuntur inconveniens, quod praecellus iuri suo cedere cogatur, atque relectus, obtinent indirecte affectatus; ideoque discrete pro facti qualitate id praecellendum est, ut in meis annotationibus ad hanc materiam parochialium advertitur, ed. tit. de paroch. dif. 6. & seqq.

23. Non tenetur item in hac praelectione, Episcopos, vel alter Superior, ad quem pertinet, sequi maiorem numerum suffragiorum, sed sufficit, ut eligat unum ex iam approbatis; Ideoque si (ex gr.) quinque existentibus examinatoribus, aliqui ex concurrentibus cum plenis votis omnium approbationem habant: Aliqui vero habeant quatuor: Alii tria vota, potest Episcopus praeligere unum ex his, qui trium ratiociniorum approbationem habent, neglegit iis, quibus tota, vel major pars sufficit, quoniam hujusmodi collegiatis, et major pars cocludit, atque minorem suf-

focat, seu ad se attrahit, adeo ut actus habeat, ac si ab omnibus conclusus esset, ideoque sufficit praecellens unum ex his qui sunt in illo candidatorum: Potissimum quia in hujusmodi collegiatis, vel capitularibus aliibus, frequens praxis docet, quod alii, ut includant eos quos desiderant, omnibus aliis vota negativa prabere curant sive debita sint, sive non; dif. 1. ed. tit. de paroch.

Quinimum sufficit, ut praecellus sit de generis approbatorum, quamvis approbatio ex Episcopi, vel Vicarii adhesione refutetur, qui tempore ob votorum paritatem approbationis, vel reprobationis actus conclusus non est, nisi cum dicta adhesione, ut moderno tempore, me scribente, non ab illa magna discrepancia per hanc Sacra Congregationem decisione fuit, ut in meis parochialium adhortacionibus advertitur, ibique resolutionis probabilita fundamenta recantentur, ed. dif. 1.

Si vero plures concurrent volentes compaucerint, atque descripsi sint, omninoque statuta die, & loco comparuerint, ut examini se exponant, tunc omnes examinati debent, neque unus, vel aliqui contemni possunt, atque alias ipso contemptu reclamant, non dictere bene servata formam, ideoque actus corruat ratione decreti irritans contenti in Constitutione Pii V. Secus autem si aliqui ex descripsis statuta die, & loco comparent negligant, quoniam expectandi non sunt, nisi aliquod iustum ex praefictum fuerit impedimentum, quod ex parte aliquorum concurrentium effectum sit; vel quod alia accedit iusta causa, ob quam Ordinarius illum, vel illos postea venientes ad examen admittat pro facti qualitate, adeo ut dicione valeat tolli ius questiunis iis, qui jam comparuerint, & approbati sunt, ed. iii. pluries, & praefectus dif. 37.

Omnibus autem conciliare decreatum, terminum statutum decem dierum in editio praefigendum; atque Confiditio Pii V. concedat quidem facultatem illum prorogandi plures, dummodo omnes prorogationes, terminata in toto viginti dierum non excedant, adeo ut novae prorogationes fieri non valeant; attemat id intelligatur, quod prorogatio concerneret praedictum eorum, qui iam in termino compauerint; si vero nemo compauerint, tunc non prohibetur Episcopus editio renovare totes quoties ei videbitur; durante termino sex mensum si competit ad providendum ex clara ratione, quod tunc nemini prajudicat, nisi sibi ipsi,

ipso, dum libertatem acquisivit, providendi Ecclesiā ad eūlibitum, ita obtinendo re-situacionem illius p̄fisiā facultatis, quae de-jure communī libi competebat, dicoque laudabiles id agit, ibidem.

Ordinarii autem nomine in hoc proposito non solum venit Episcopus, seu ex eius delegatione, Vicarius, vel alter Officialis, sed etiam quicunque alter Prelatus suus, qui habeat territorium, vere ac materialiter separatum, adeo ut vere Nullius, dici valeat, cum plena quasi Episcopali jurisdictione independenter a quocumque Episcopo, vel Diocesano; dummodo tamen, tam de jure, quam de facto habeat ius iudicandi synodum, adeo ut veritatem existentiam Examinatorum synodalem, qui hujusmodi concursus Judicē Sacri Concilii constituti sunt; si minus, ad viciniorum Episcopum id pertinet, nullatenus autem veniam inferiores Prelati quantumvis exempli, atque ius conferendi, aliamve ecclesiasticam, seu ordinariam jurisdictionem habentes, cum clero, & populo aliquo loci intra diocesis limites, adeo ut Diocesani, vel Ordinarii attributum ei non congruat, tunc etenim planum est, ut ad Ordinarium, seu Diocesanum pertinet, iudicare, ac perficere concursum etiam cum praelectio-ne, inferior autem Prelatis, qui celste Apololica reservatione, vel affectione ius conferendi habeant, collatione faciat in ea persona, qua ab Ordinario pravio concursu praelecta fuerit, seu nemini in concursu comparent, ab eodem Ordinario electa, arque ab examinotoribus synodalibus approbata, dif. 10. cum plurib. seqq. ed. tis. de paroch.

Ubi vero Ordinarii Sedes yecet, seu alias impedita sit, adeo ut in universa jurisdictione Episcopali subintere Capitulum, tunc ad illud quoque id pertinet, dummodo tamen (ut alias infinitum est) id agat per Vicarium ab eo deputatum, ad praeficium ejusdem Sacri Concilii, ideoque non potest id libi referre, ac per seipsum caputulariter, seu per aliquos Canonicos ad id deputatos hujusmodi actum explicare juxta hujus Congregations declarationes, ed. tis. dif. 3.

Plurier autem causas dantur, in quibus licet de Ecclesiā parochialis provisio agatur, attamen istam formam concursus servare non oportet: Primo nempe ubi agitur de Ecclesiis de jurepatronarū laicorum, ad quorum praeficationem Ecclesia providentia sunt, cum tunc requiratur quidem Ordinarii approbatio, prævio examine, sed non intrat

concurſus, cui locus aliquando esse solet; quando tunc plures consueviit iure, vel ratione scilicet votorum praefaciunt fuitur, adeo ut gratificatione locus datur, cum tunc concursus congruus locus esse debet, illi tamen indefinite locus est in Ecclesiis, quae de jurepatronatō ecclesiastico efficiunt, & exprestam hujus decreti conciliarii dispositionem; sed si illud sit maximum, tunc latitatis potius in hac parte naturam habet, cod. dif. 37. de paroch. & aliis pluribus.

Non requiritur secundo in illis dignitatibus, vel canonicebus, aliisque beneficiis, quibus accessorie ipsa Ecclesia parochialis unita est, cum tunc provisio reguleat a natura beneficii principalis, cod. tis. dif. 10. cum pluribus seqq. & dif. 37. Multo ve-ro minus, quando Ecclesia parochialis unita efficit Capitulo, vel Collegio, ne in singulari canonicebus concursus requiratur, dum (ut alibi in fortioribus terrenis advenit) quoties ipsi canoniceatu, vel dignitati annexa non sit vicaria, pro exercitio curiae etatis, nec ordo qui in parochialibus requiruntur, in hujusmodi canonicebus defiderant, ex dicta ratione, quod provisio reguleat a natura beneficii principalis, cum Ecclesia unita reputaret membrum seu accessorium.

Tercio non requiritur concursus in vicariis quamvis peripheris, arque in titulum conferenti solitis dictarum parochialium, que alii dignitati, vel canoniceatu, seu Capitulo, vel Monasterio unita sint, cum ad praescriptum Bollae Pii V. provisio fieri debat ad Ordinario, ad nominationem, seu presentationem eius, qui ratione dicta uniti, habitualem curam habent, non obstante, quod aliquid etiam pluries per concursum provideri conseruerit, vel quia actu facilitato id referendum sit, qui de sua natura non est in futurum obligatorius; Vel quia ob decimationem irritans, quod in dicta Pli V. Constitutione continetur, quemadmodum confitimus possemus, vel confutato infecta sit, ibidem.

Hinc proinde, questiones quae hodie defunderent, inter Ordinarios locorum, & Prelatos, vel universitates, quibus Ecclesiā parochialis unita praetenduntur, praeficiunt vero, & frequentius, Monasteriorum regulorum, non sive amplius juris, sed facti, super qualitate scilicet unionis, de qua supradicti alibi agiunt, quoniam, ut ibidem advertitur ibidem, non omnis juxta quod aliquod Monasterium, vel capitulum, sive aliqua Dignitas in Ecclesia parochiali habeat,

veram unionem, seu annexionem hujus effectus productivam importat, cum quandoque, vel iustaponatur, vel tributum seu censuacione, aut pensione, seu protectione, aliante dependentiam id importare soleat, atque una, vel altera ex his superioritatis speciebus concursus necessitatem non tollit.

In omnibus autem casibus prædictis, in quibus concursus servare non oportet, five quod ex intrante, destrit occasio illum prædicandi, eo quia in termino præmisso, nemo comparuerit, tunc licet provisio liber sit Ordinario, five ejusdem liber sit electio illius quem præsidere debet inferior Prelatus, ad quem si conferendi pertinet. Aut quod a parono, vel a curato habituali prædicetur, Adhuc approbatio fieri debet prævio examine corundem examinatorum synodalem cum eadem forma collegiarii discussio[n]i, an ille, qui examini se exploit, electus, vel nominatus, seu præsentatus ut supra idoneus sit, necne, adeo ut non ab unius iudicio huc approbatio pendaat, cod. tis. de paroch. dif. 10. & seqq.

Exemptionis autem privilegia, quibus gaudent Ecclesiæ, vel Monasteria, quibus parochiales unita sint, non suffragantur, quanvis etiam agatur de vicaria pro exercitio curia annexa ipfimer Ecclesiæ principali ipsius Monasterii, vel inferioris Prelati quantumvis exempli: Ex ea conga ratio-ne, pluries alibi, occasione visitationis, vel concionis, aut administrationis Sacramenti penitentie insinuata, quod scilicet iuridictione, que Diocesano commissa est, non percutit Ecclesiasticam materialē, in qua cura animarum exercatur, minimeque iurisdictionem, vel superioritatem per palem eius, qui illam exercet in eius causis indifferenteribus, que cum dicto exercito connexio[n]em non habeant, sed percutit ipsius Diocesani clerum, ac populum, cum quo cura exercenda est, quoniam cum agatur de praesciendo oib[us] particularebus abducendis patrem, idcirco congruum, ac rationabile est, ut ipsatum ovium primus, ac principalis pastor inquirat, an ille sit, necne idoneus minister, cui proprias ovias custodiendae, ac palearum communis valeant, arque ita successivæ exemptionis privilegio non obstante, quidem utilitate, & inquirere, ac etiam corrigit postulatis, quae hoc munus concernunt, vel cum eo connexionem habeant, cum eadem sit ratio in præponendo, quæ est, an præpositus bene fecerit necne, sit de juri, dif. 10. cum plurib. seqq. tis. de Regular. dif. 10. & alias sepius.

Atque hinc manat, probabitur, ut si familiis istos vicarios perp[et]tuos, vel temporales abique forma concursus propositos, quantum autem etiam ipso[m]t[em] principales curatores, qui cum dicta solemnitate concursus tanguant, per speciem doctissorū approbiti sint, possit Ordinarius, occasione visitationis ac etiam extra eam ex suspicione ab aliquo iusto motu conceperit, (ad cujus formalem justificationem non tenetur,) examinare, ac etiam, ubi non bene versatis competenter, suspendere, donec præfeccerit, vicarium, vel condutorum interim provisionaliter, non autem in titulum deprendat. Ex aliis affigata ratione, quod etiam docti, ac literati, & tractu temporis, deferrit studis, deferrat, que applicatione, indolē, minimeque idonei offici possint: Adhinc fertur, beneque culti p[ro]p[ri]i, quod fierile, atque incultum offici possit, si cultura per notable tempus deferrat, cum idem in humanae ingenii praxis doceat, ed. tis. de paroch. dif. 16.

De aliis autem agitur in propria parochialium de tate, ed. dif. de paroch. præferim disc. 37. ubi concordantia.

DISCURSUS XXXIII.

Ad Sessionem 24. de Reformatione, cap. 20.

S U M M A R I U M .

1 De cognitione causarum in prima instan-tia eam Ordinario loci.

2 Quæ disponantur in hoc decreto.

3 Causæ criminale[s], & maritimalles adi-mittantur Prelatis inferioribus, & delin-genden[ur] Ordinario.

4 De præi. conclusiōni, & quæ num. 1.

5 In quibus causis id procedat.

6 De eodem, & de quibus Ordinariis decre-tum Concilii loquatur.

7 & 8 De eodem de jure communis, & quid plus operari Concilium.

10 Quæ p[ro]p[ri]e causa Ecclesiastica, de quibus lo-quuntur Concilium.

11 De eodem, ubi causa suis inter laicos super locis Ecclesiasticis.

12 Quæs[us] finis teneat spirituales.

13 An per istud decreto sit derogatum pri-vilegio I. unic. Cod. quando Imperator dicit.

14 De privilegio electionis fori, quod producit obligatio Cameralis.

15 Quid de istius decreti præxi in causis be-neficiabilibus.

- 15 Quomodo structur intra distillum Urbis.
17 Tribunalis Ecclesiasticae Urbis concurrens intra distillum cum Ordinario loci.
18 Legati, & Nunzius non se ingerunt in causa prime instantie.
19 De causa negligientia ob quam Ordinarius amittit cognitioem in prima instantie.
20 De appellatione a demegata iustitia.
21 De facultatibus legatorum.
22 & 23 De Nunzio Apposiculus, et varum diversis speciebus, & praesertim de Nunzio Neapolit., quam jurisdictionem habeat.
24 De eodem, & in quibus non posse se impinguere.
25 Quales dicuntur appellationes frivole, & non admittenda, & de ceteris generalibus contra Meropolitanis.
26 In causis concernentibus Ecclesiasticis immunitatem Metropolitannam non se ingredit.
27 De obligatione terminandi causas infra instantie, & de peremptione instantie.
28 De iure canonico instantie nunquam perit. & de iure derelicta.
29 De transportatione aliorum sine qua Index appellationis non procedit.
30 Quando procedatur etiam sine hac transportatione.
31 De adoracione integratore.
32 De sumptibus litterarum & almentis dandis pauperi colligantur.
33 Quando quis dicatur pauper.
34 De requisito boni juris, quando verificetur.
35 Quod paupertas sit probanda.
36 Quando finis habeat probatione hec alimenta debentur, & quibus.
37 De provisoriis fieri solitis in hac materia.
38 De eodem de quo n. 3, sive causis criminalibus, & matrimoniis.
39 De quoniam Prelatis inferioribus hoc decretaum loquatur.
40 De probatione territoriorum separatis cum qualitate nullius, & quod interim Episcopo poterit manueneri.
43 De probatione situacionis loci intra districtum.
42 De causis gravioribus, que sunt Curiales etiam in prima instantie.

¹ Eleberimus est istud decretum, omniumque in foro sequentius, praesertim

frequenter, sedi practici, qui haec tractant, de auditu, vel per traditiones, ea scilicet que dicunt, vel petunt, five decernunt, id est indefinie quacumque remissiones casuarum prima instantie, huic decreto referunt.

² Id autem aequivocum continet manifestum, quoniam, ut latius in relatione Curiae advertitur, eadem Curia, ratione duplice Principatus ecclesiastici, & temporalis, duplēce habet casularum cognitionem, ecclesiasticum scilicet, que ab universo Orbe catholicō trahunt ad Papam tanquam Papam, ac universalis Ecclesia Episcopum, & Ordinarium Ordinariorum; Et temporalium, que trahunt ad eamdem, tanquam temporalis dominii, vel Ditionis Ecclesie Principem facularum, & ex quo titulo tot in dies Civitatis Bononiae, aliarumque Civitatum, & locorum Status Ecclesiastici cause fideicommissaria & pecuniariae, alieque mere temporales inter laicos pertinuantur.

³ Cum itaque istud decretum, in verbis loquatur de cauf ad forum ecclesiasticum pertinentibus, quarum cognitio in prima instantie demandatur Ordinariis locorum, sub quoniam nomine, Episcopi, & aliquie Prelati, & Superioris Ecclesiastici venienti universi Orbis catholicō, cum quibus generaliter hoc occumentum Concilium loqui potest. Hinc proinde, etenim istud decretum applicare, ut frequentissime, ac in dies auditorum remissibus casuarum tempore, que pertinunt ad Gubernatores, aliquo Judicis secularium statutis Ecclesiastici, vel ad Baronos, corrumque Quias.

⁴ Ibi enim eadem remissio debita est, ex dispositione juris communis, adeo ut, ubi praesertim de Baronis agitur, neque litigantium contentus cognitionem casuarum prima vel ulterioris instantie illis relevant valer, iuxta generales juris regulas, de quibus praesertim, omnium frequenter agunt Regni Neapolitanii Doctores, & decisiones, quoniam ob magnam Baronum frequentiam, adeo ut deplorabiliter totum illud Regnum infundatur si (paucis exceptis Civitatibus, que neque ab Baronali labe immunes fuerint) sed ab eo proprio arte ex extremitate curantur, frequentius idcirco, & quotidiane vnu hujusmodi questiones, inter Curias, Regias & Baronales. Idemque in isto Principatu contingit, cum ea differentia, quam respectiva legi, ac stylis particularibus inducant. De aliis contraversiis inter Baronos status Ecclesiastici,

Concilio.

⁵ alia Transalpina urbis dicta sit, de iure, dis. 53, & 88. Sed nil commune hoc habet, cum in isto decreto conciliari, quod ab hujusmodi secularibus questionibus extrauenit.

Nihil autem resert, an istud decretum inter, necne ex ea notabili differentiatione ratione, quod cum Concilium Tridentinum sit clausula sublata, & decreto irritanti contentis in Constitutione Pii IV. que ejus confirmatione, ac publicatione edita fuit, suffragari non potest contraria observantia, que ita infecta remanet, sive impedita, ne oratur, juxta hujusmodi clauſularum notioriam virtutem, ac operatione, non decr. 400. part. 9. & 199. pars. 12. rec. ubi concordantes. Id autem non urget in alio cauf, in quo ex sola iuri communis dispositione, vel intentione id pendat; Etiamen non sensi, cum ea patientia, quae Adversarii quotidianus cibis est, audire, ac tolerare oportet responsiones ad hanc distinctionem, quod felicitat ea contineret Adversorum subtilitatem.

Quidquid igitur si de cognitione caufarum primas instantie Gubernatoribus, ac Baronibus localibus competente, ad terminos juris communis, de quo in iurisdictione, vel judicialium sedibus agitur dicto 53, & 88, de iure possidit. Quatenus pertinet ad causas sive ecclesiastici, de quibus hoc decretum loquitur, quales dicuntur omnes illas in quibus clerici, & personae ecclesiasticae a laicali foro penitus exemptae sunt, unde proprietas in proprio foro ecclesiastico convenienter sunt. Si etiam inter laicos sunt illae caufae, que de hui natura ecclesiastici sunt, ut praesertim (absque limitatione) sunt causa matrimoniorum, in quibus de matrimonio fadore, vel de lepatatione thori principali, ac de iure agatur, sive ubi agatur principales de jure patrimonio beneficiorum Ecclesiasticorum, cum similibus.

Licet enim, juxta canonistatum, ac Romanam Curia receptum sensum, ecclesiastice dicuntur quoque illae caufae, in quibus inter laicos tractetur de bonis temporalibus, ac indiferentibus, que sunt de directo dominio Ecclesiastricum, ac etiam repudiantur causa factilium, ultra, concubinatus, ac similes, que mixta fori dicuntur, quavis cum laicis aguntur; Attamen diversi principianum secularium questiones, inter Curias, Regias & Baronales. Idemque in isto Principatu contingit, cum ea differentia, quam respectiva legi, ac stylis particularibus inducant. De aliis contraversiis inter Baronos status Ecclesiastici,

Y 3 cau-

rum, Trid. cum Gall.

causas iuritiales, & prophanas, quodque sub spirituali nomine venient solum beneficiis, in quibus de beneficii titulo agatur, omnes autem aliae quamvis fori ecclesiastici, & inter ecclesiasticas personas, prophanas reputantur. Attamen, ut in iudiciorum sede advertitur, ita distincto, & solum effectum remissoriae, & compulso-
rie percutit, non autem istum, vel similes, sub sit. de iudic. dif. 3; ac eisem videlicet in qua agitur de remissione, & de beneficio 99.

16. Illud decretum disputandi anam dedic-
te, an per illud derogatur censetur privilegio
electionis fori, quod ius civile, pupilli,
ac viduis, aliquo miserabilioris personae
concessit; Dubitandi ratione praeven-
tiva ampla derogatoria in codem decreto con-
tentia, quibuscumque privilegiis; Magis-
taterceptum est, ut huc privilegio
tanquam clauso in corpore latere, deroga-
tum non censeatur, illudque adhuc videat
in suis terminis, unde propterea etiam in
causis fori ecclesiastici, illud practicari lo-
pet, ad hoc privilegio dif. sit. de jurisdict. dif. 69. 72. & 80.

17. Ut etiam illud electionis fori privilegium,
quod etiam non privilegatus tribuit obliga-
tio in forma Camere Apostolicae, sed sit. de
jurisdict. dif. 71.

18. In reliquis autem, celsissimis causis li-
mitatis, de quibus habentur in ultima infuse-
tione super causis curialibus, quorundam
praxis Curiae, et super illius decreti obte-
nientia, remittendi scilicet causis primas in
statu locorum Ordinariis, quamvis agatu-
de beneficialibus, in quibus idem conciliare
decreto expresse loquitur.

19. Bene verum, quod minimum rata est ejus-
dem decreti praxis in causis beneficialibus,
quamvis cum ille frequenter, & bene
semper oriri soleant a reservacionibus, vel
affectionibus Apostolicis, quarum vigore im-
petrationis sunt contra provisio, ac Ordina-
riis, ideoque super Apostolicis provisionibus
expeditius litera, cum certis exequitori-
bus, dum congrua non est causatum cogni-
tio coram Ordinariis, qui partis intercessio-
rum quodammodo gerere dicuntur alii
stendo illis, qui ab eis provisio fuerint, idcirco,
ut dictum est, minimum rata dignitas
hujus decreti praxis in causis beneficialibus,
quamvis de illis idem decretem expresse lo-
quitur.

20. Intra disiunctum tamen Urbis (qui juxta
modestram receptionem proximam, ad quadra-
ginta milliarium ambitum, circunserita se-
procedit, quamvis antiquitus ille contum

miliarium citet, ac vocis distictio sub sit. de
Regal. dif. 72. & 94. & sub sit. de prevent. dif. 1; de jurisdict. dif. 50.) istius decreti li-
mitatio digniorum, quoniam etiam in prima
instantia aliquis Tribunalia ecclesiastica
Urbis, que causarum fori ecclesiastici co-
gitione habeantur, ut est Tribunalis Cardina-
lis Vicarius, ac etiam alterum Auditoris Ca-
meræ, præventionem cum Ordinariis loco-
rum habere præsumunt, unde propterea
plures deferunt oriri solent quæstiones, que
in jurisdictioni materia, ac etiam in rela-
tione Curæ insinuantur, de jurisdict. dif. 50.
& 53. & in relatione Curie.

Hinc de consequenti, postea cognitione

camere primæ, instantie coram Ordinariis locorum, resulat secunda pars luxurii
distincta, quod scilicet Legatis, vel in Nunciis
seu Gubernatoribus, aliisque Apostolica Sedi
Officialebus, cum Ordinariis subdidis, ac
que in cognitione causarum primæ instantie
se ingere non possunt, nec debet, nisi
ut Ordinarii negligentiam, cuius causa ni-
mium rato, ac fecerit nunquam in praxi datur, vel
cum a paribus, vel ex accidentibus, pro-
teante soleant impedimenta, de facili haec
negligentiam excusantur, adeo ut pro mea
diuturne forensi vita tempore devolutio-
nem causa ad superiorum ex illo capite
negligentie nunquam praticari viderit. 21
Verum in praxi molevit, ut si melius appellatio-
nis a degenera justitia, faciendo scilicet tres
instantias pro expeditione causa, cum inter-
polatis dicuntur, & cum aliquo moderato
intervallo inter unam, & alteram, in qua-
rum singulis contineatur praefixa appella-
tionis a degenera justitia sit. de jurisdict. dif. 68. & sub sit. de iudic. in dif. translatum.

Tunc deinceps præstant dicta instantias cor-
am Judice appellationis, dari solet inhibi-
tum compulsa pro translatatione acto-
rum, & sic per viam appellationis, non au-
tem per viam reaumptionis causæ, ratione
negligentie.

Bene verum, quod penesindies hujusmo-
di questiones audiuntur inter Ordinarios,
& Legatos, vel Nuncios Apostolicos, super
hujusmodi reaumptionibus; Reipetitum est
nam Legatorum, ubi sint ex ordinariis, & de-
latere, qui cum magna porrofacie, ex aliqua
extraordinaria causa transmigrantur ad Re-
ges, & magnos Princes, non potest dari re-
gula, ob facultates, que ei dantur per bre-
via particularia, & quorum tenor attendendus
est. Idemque dicendum venit respectu Lega-
torum ordinariorum Status Ecclesiastici, Bononia
scilicet, Ferrarie, Emilie, & Urbini, &
quandoque, (licet ratius, Marchie, &

Uai-

Umbria, quoniam licet de jure, non per istud
decretem, aliquale Apotholica Constitutio-
nes, intraverter limites coram facultatibus re-
flectere sunt; Attamen per Brevia particularia,
plexaque aliae facultates illi concedi solent,
cum intrationibus tamen, ut non nisi mo-
derate, ac raro ex aliqua urgente causa eis
urantur. Et consequenter neque certa regula
desuper statui posset, cum totum penderat ex
tenore facultatum.

22. Quo vero ad Nuncios, isti sunt de du-
plici specie; Alii enim qui sunt vel Nunci
iis ad Reges, & Princes cum facultatibus
Legari, ac Judices appellationum, &
recurret ab Ordinariis, & in istis, pro-
cedit pene idem quod in Legaris, exceptis
aliquibus majoribus, ac extraordianis fa-
cultatibus, que per brevia particularia, ut
supra, Cardinalibus Legatis, praefitum ve-
ro extraordinariis de latera, concedi solent,
ideoque in eis praxis doctet hujus concilia-
tis decreti observantur, de aliquibus facul-
tibus Nunciis Neapol. sub sit. de jurisdict. dif. 30. & in Missell. Eccl. dif. 22. & 23.

23. Altera vero Nunciorum species est,
potius impræpria cum sola nuncupatione, quia
non habent sicut Legatis, neque cognitione
sufficientem non praebent medicinam, eo
qui super hoc puncto, an appellatio sit fri-
volia, necne, seu quando dicuntur, cor-
ta regula statuta non est. Hinc prout ista
facia congregatio, vel altera Episcoporum,
prius sub Clemente VIII, deindeque sub Ur-
bano VIII, aliquo codicis decreta generali de-
laper modum prescribita, que registrata
habentur apud aliquos elaboratos collecto-
res, quorum labores pro publica commodi-
tate commendatione quidem digni sunt apud
Quaranta in summa Bullari, vel Archiæ
Antorii, & Barrii Collect. ac Com. Jef. 13, de
reformat. cap. L

24. Adhuc tamen inter Ordinarios, & Mo-
ropolitanos questiones, in una, vel al-
tera ex predictis Congregationibus audit
solent, ac etiam in Signatura Justitie,
quando scilicet appellatio est in jura, vel
frivola ab aliquo decreto in eloquitorio,
vel alio incidenti, adeo ut causa remitti de-
bet Ordinario per eum terminanda, ut fe-
quentex contingit.

25. Et quandoque recursum per Ordinarios
adversus Metropolitanorum inhibitiones ha-
beri solet ad faciem congregationem im-
minutam, ex eo quod praetendatur agi-
de causis immunitatem concernientibus,
et quod habet speciem pri-
vatam ad Ordinarios in personis subcole-
ctorum singularium dicendum, aliarumque
Camere seu Tribunalis officialium, ac mi-
nistrorum.

Y 4 Sacra

Sacra Congregatio manus apponere solet, utque occurrere potest, inhibendi vel realiſtandi facultas intercedat eft. *Micellani. Ecclesi. difc. 2.*

- 28** Quarta eft propria, ut Ordinarii causas prime instance, infra biennium terminare debeat; Itaque provisio aliquam originem trahere videtur a dispositione juris civilis, qua tamē arcena, ubi causa intra prefatiū tempus non terminetur, refultat peremptio inſtituzie, unde propter ea inolevit ulis, ut illa ex ſuprema Principiis auctoritate inſtitueret, quod ſub inſtituzione spiritus vite termini explicari folet, ac propter ea multe per DD. tractari ſolent quæſiones ſuper eſſeſib; ex peremptione inſtituzie, vel reſpectiue ex ejus inſtituſione inſtituzib; aut quando unu, vel alteri ſit locu, necne, *sic de iudicis, ubi de iuris exiſtatione.*

29 De his autem non agitur in foro ecclæſiaſici, in quo vivitur cum diſpoſitione juris canonici; Quinimo neque in foro laicali diſtitionis temporalis Ecclæſie, vel Statutis ecclæſiaſici, ex eadem ratione, quod vivatur cum diſpoſitione juris canonici, qua attenta, inſtitua eft perpetua, & numquam perit, ideoque ille terminus biennii, potius conſilium videtur, dum ſolum in foro ecclæſiaſico datur deferto liſis, cuius praxis etiam rara eft, cum ad ejus effectum requiriſt lapsus longissimi temporis 30. annorum, qui neque ſufficit, niſi malum ius quoque accedit, ad in beneficii materia praefertur de hoc agi folet, ibidem, de iudicis & iuris, de beneficio, *difc. 92.*

30 Frequentes autem in Curia ſunt diſpoſitiones ſuper quanto hujus decreti requiſito, et iudex appellatioſis in cauſa non procedat non tranſportatioſis omnibus auctis; Hinc proinde, illa diſtinzione dignofit, inter eanfas fori ecclæſiaſici, de quibus iſud consiliare decretuſ loquitur, & alias propriaſ, que ad Curiam per appellatioſis traſhantur, ratione principatus temporalis, & que ut ſupra, lub ito decretuſ non cadens; Quod ſelicit, ubi agitut de hac ſecunda ſpecie, ad limites juris communis, ſufficit tranſportatio auctiorum relevantium tantum; Ubi vero de prima ſpecie, cauſarum cadentium ſub hoc decreto agitur, requiriſt tranſportatio integræ omnium auctiorum, etiam iherlevianum tanquam de ſequenti, adeo ut alia addeſte videatur defectus jurisdictionis. Nisi agatur de aliquibus incidentibus, pura auctiorum, vel ſpoliis &c, cum tunc ſufficiat exhibere illa acta, ex quibus id juſtiſi-

*cetur, cum diſta forma praefcripſia ſit in expeditione cauſa principalis; non autem ſu- per hujusmodi incidentibus, quibus prompte occurrere concurat, ut latius in reum judicialium ſede adverterit, ubi quomodo de integratæ confite, de his materiis tranſportationis auctiorum, ſub *tis de iudice.**

Sexta hujus decreti pars, vel provisio eft, ne pauperes extra provinçiam trahantur, quodque alias liſis expenſe debeat eis ſup- pediari, Super hoc autem Sac. Concilium, juris communis diſpoſitionem, non alterat, fed quod jam diſputatioſis erat monuit, ideoque intram eadem reuifita generalia, de quibus in diſputatioſis ſede habeant, ſuper ſupputatione alimentorum, & ſumptuum liſis colligant facienda, quia ſunt pauperes, ac preſumptio boni iuriſ; Remaneant quæſione, pro Tribunali diversis liſis decidera, ſuper qualitate cauſe, an ſelicit id procedat ſolum in cauſa universalis, ut de ſtanda iuris censura verius videtur, vel etiam in particulaſi juxta aquoſim opinio- nem, que in Romana Curia magis recepta eft, *difc. tis de iudice, ſegundo de tranſportatione auctiorum.*

Douper itaque regula generalis enīcum que cauſi applicabilis flari non poſt, quo- niam iudicis prudenti arbitrio remiſum eſt dignofere, quando dicatur aedile hec ve- ra pauperes, cum id pendeat ex qualitate periorum, dum id quod plebeum diviſerit, in nobis; pauperem importat, ha- beatur ſub *tis de decimo, difc. 19.* & ſub *tis de iudicis ſuper hac ſubmiftratione alimentorum, ſumptuum & ſumptuum.*

Idemque circa bonum ius, quod regulari- ter refultat folet ex ſententiis, quamvis per appellationem iufpenſa, ſive in Rota ex deſi- tione, quamvis cauſa contingat adiuuere ex- trajudiciale, adhuc tamē, etiam ſine his aliquæ ſummaria cognitio pro iugitu ad hunc effectum incidenter haberi folet.

Et quoad paupertatem: Quamvis illa di- catur hominibus conſaturalis, quoniam illi a natura nudi procreantur. Adhuc tamē ad illam effectum illa probanda eft per allegantem illi exceptis, quos lex, pauperes, ac aliunde non provisioſi, ſunt monachus, qui item habeat cum Monati- ſio, uxor cum viro, a quo in eo etiam ab ejus parte, durante cauſa matrimoniali ha- aliment obtinet, etiam filii cum patre; Niſi haec preſumptio per contraria pro- barionem elidatur, ac propter ea totum pen- det ex facti circumſtantia, de his omnibus, ad materiam alimentorum, & ſumptuum liſis *difc. tis de iudice.*

Quia

Quia vero ante ſententias, vel decretis, nam, quandoque pro cauſarum qualitate non expedit, ut iudex ejus ſentim super bono iure apereat, vel offenda, hinc pri- dentes fieri ſolent proviſiones, ut pauperi colligant ab ipso declaratioſis, quod haec alimena debeat, aliquæ ſumma detur in cauſa declarandam, ut latius in diſ- tra propria Sede diſciplinarum, & de hiſ au- tem nimium raro ac forte numquam in iſa, vel altera Sacra Congregatione agi contingit.

38 Notabilior autem magisque antiqui re- rum ſratuſ alterativa penultima hujus decreti conciliari ſuperius diſtinguitur pars, in qua inferioribus Praelatis auferunt co- gnitio cauſarum criminalium, & matrimonialium, eaque iure delegata concedunt locorum Ordinariis eodem modo quo ci- ca concerneantur curam animarum, & ad- ministracionem Sacramentorum, ſea publi- cas concilioſis, ac alia huiusmodi eodem Conſilio alibi ſtatutum eft, ſub *tis de iudicis, alia t. cam pluribus ſeqq.* Id etiam frequenter, & quotidiana producuntur, inter locorum Ordinarios, & inferiores Praelatos, qui ſub nomine Archidiaconorum, & Decanorum in hoc decreto explicitant; non quidem ſuper ejusdem decreti observantia, quando certum ſit, quod de illis inferioribus Praelatis agatur, qui jurisdictionem aliquam ordi- narianam habeant in locis exiſtentibus in fine ſicilia diſciplina, ſed potius huius per facta huiusmodi ſituationis, que ne- garit folet, preſtendendo territorium ſepa- ratum, cum qualitate Nullius, quo cauſa, eodem modo, quo de concernientibus cu- ram animarum, alibi adverterit, tales Praelati, qui per veritatem ſint Nullius, cum materiali territorio ſeparato, non ve- niunt ſub hoc decreto, utopis venientes potius ſub nomine Ordinariorum, etiam cum illa jurisdictione delegata ſuper inferioris Praelatos, dum habent tamquam Epicopos, vel Dieceſiani in proprio territo- rio, ut alibi latius adverterit, *difc. tis de iudicis, difc. 1, cam pluribus ſeqq. & Mi- cellani. Ecclesi. difc. 1.*

Ubi quoque enunciatur recipiut hujus Sacra Congregationis liſis, quem etiam Rota reverenter in omnibus ſuſcipit, quod ſelicit, illa qualitas territorii ſeparati non preſumptio, aique ubi non doceatur in conuenienti de privilegio Apoftolico clato unde propter ea recurrit ad immemora- blem, ad quam ſolum, ceſante privile- gio, haec probatio restringitur, tunc donec

illa, per rem iudicatur; vel per tres con- formes canonizata ſit, decernatur manuſcri- to Epicopo in hujus delegata jurisdictionis quasi poſſeſſione, *ed. difc. 1, cam ſeqg. de iudice.*

Ad hanc autem manuſcriptionem impe- diendam, excitari ſolent quæſio incerti- tudinis ſuper ſituatione, vel ſitibus, quoties locus non ſit undique a diocesi circumda- tus, fed alia adiacet diocesi, quo cauſa impici ſolent, an alter Epicopo ſit in cauſa, necne, ut latius in jurisdictionis materia particularibus adiutoriis, ibi- dem.

Demum quoad ultimam ſuperius diſtinguam hujus decreti partem, cauſarum ce- ritatium graviorum, quia ſelicit etiam in prima inſtituzione, cauſa in Curia commi- tis & cognosci debent. Cetera, & determina- tia regula ſtatui non poſt, cum ex facti qualitate, & circumſtantia id pendeat, unde propter ea videtur materia arbitriaria autruſque Signature, gratia, vel iuſtitia, in quibus Tribunaliſibus potius quam in Sacris Congregationibus de hoc agi folet, ideoque relatio ſufficit ad ea, que in ju- diſtorum ſede, vel in Romana Curia re- latione, ac praxi agendo, de utraque Si- gnature inſinuantur.

DISCURSUS XXXIV.

Ad Sessionem 25. de Regulari- cap. 1. & 2.

S U M M A R I U M.

- De obſervantia Regula per religiosos, & preſerim de vita communis Monialium, & quando demandari debet.
- Religiosi preſerbi utruſque fenus, nil pro- prium habere poſſent in particulari- ti. De eadem.
- De conſervandis Monialium habendi an- nui rediſciplinaliſtis.
- Reputari pars dicti, ejusque naturam habere.
- De dicto ſolita dari Monialis.
- Quando hec diſcretionem recipiat, ne ſit duplicata, ſea &c.
- Et quando ſit minor quam ſolita.
- In iherleviano rediſciplinario agi uniforme, ita, que in dicto.
- De Monialis alienis, vel retrocedens hanc vocationis aſſignationem.
- Super probabilita proprieate, Moniales non differunt a viris Religiosis.